

Revisionsrapport – Trafikverkets årsredovisning 2019

Riksrevisionen har granskat Trafikverkets årsredovisning 2019, daterad 2020-02-18.

Vi vill med denna revisionsrapport uppmärksamma er på iakttagelser från vår granskning.

Våra iakttagelser har inte påverkat revisionsberättelsen.

Vi vill att ni svarar på denna revisionsrapport senast 2020-07-10. Beskriv om och i så fall vilka åtgärder ni planerar för att rätta till iakttagelserna.

Sammanfattning

Vi har granskat Trafikverkets rutiner för redovisning av bemyndiganden. I granskningen har vi gjort följande iakttagelser:

- Trafikverket hade beräknat och redovisat vissa utestående åtaganden felaktigt i utkast till årsredovisningen. Eftersom vi utförde granskningen innan Trafikverket hade fattat beslut om årsredovisningen kunde Trafikverket rätta felen.
- Trafikverket har tidigare år tillämpat en felaktig redovisningsprincip för beräkning av utestående åtaganden som avser de så kallade storstadsöverenskommelserna.
- Trafikverket tillämpar olika principer för hur myndigheten beräknar avtalade villkor om indexjustering för inflation vid redovisning av utestående åtaganden.

Bakgrund: Redovisning av bemyndiganden på Trafikverket

Regeringen har i regleringsbrevet för 2019 tilldelat Trafikverket bemyndiganderamar på 207 018 miljoner kronor fördelat på sju olika anslag. I årsredovisningen redovisar Trafikverket utestående åtaganden på 174 002 miljoner kronor, vilket utgör cirka 40 % av statsförvaltningens totalt utestående åtaganden 2019.

Trafikverket har under 2019 driftsatt ett nytt systemstöd, BMR. BMR hämtar avtalssummor från en avtalsdatabas i upphandlingssystemet och ekonomiska utfall från

ekonomisystemet. Uppgifterna som BMR hämtar därifrån är historiska data som ännu inte har tillräckligt med metadata/grunddata för att BMR ska kunna ta fram uppgifter med tillräckligt hög kvalitet och därför behöver anställda fortfarande manuellt gå igenom tusentals avtal för beräkning och redovisning av utestående åtaganden i bemyndiganderedovisningen i årsredovisningen. Omfattningen och komplexiteten i redovisningen ställer enligt Riksrevisionen stora krav på en betryggande intern styrning och kontroll.

Brister i intern styrning och kontroll vid redovisning av utestående åtaganden

Bristande kvalitetssäkring av utestående åtaganden i årsredovisningen

Under 2019 har de anställda som tidigare centralt hanterat och kvalitetssäkrat bemyndiganden i årsredovisningen på Trafikverket slutat. Eftersom myndigheten även har driftsatt ett nytt systemstöd rekommenderade vi under höstens tidigarelagda granskning att Trafikverket vid upprättandet av årsredovisningen skulle stärka kvalitetssäkringen av bemyndiganderedovisningen. Vi betonade särskilt vikten av att Trafikverket utför egna stickprovsvisa kontroller för att säkerställa att myndigheten

- redovisar alla avtal i bemyndiganderedovisningen
- beräknar utestående åtaganden i bemyndiganderedovisningen korrekt.

Trots våra rekommendationer hade Trafikverket minskat de stickprovsvisa kontrollerna från 160 kontroller i årsredovisningen 2018 till 40 kontroller i årsredovisningen 2019.

Vår granskning av bemyndiganderedovisningen i utkast till årsredovisningen visade att Trafikverket i flera fall hade redovisat utestående åtaganden fel. De största felen var:

- Trafikverket redovisade utestående åtaganden som bemyndiganden trots att avtal ännu inte hade tecknats. Detta innebar för högt redovisade utestående åtaganden med cirka 6 700 miljoner kronor.
- Trafikverket hade beräknat utestående åtaganden kopplat till de så kallade storstadsöverenskommelserna¹ felaktigt. Detta innebar för högt redovisade utestående åtaganden med cirka 2 800 miljoner kronor.

---

¹ Storstadsavtalen avser Stockholmsförhandlingen (ett avtal) och Sverigeförhandlingen (sex avtal) och syftar till att få till stånd bättre kollektivtrafik och ökat bostadsbyggande i Stockholm, Göteborg och Skåne. I storstadsavtalen går staten in som medfinansierare för olika investeringar där kommunerna/landsting är huvudmän. Avtal avseende Stockholmsförhandlingen tecknades och vann laga kraft under 2014 och Sverigeförhandlingen under 2018. Det är inte Trafikverket som skrivit under och godkänt avtalen, utan en av regeringen utsedd förhandlare. Regeringen har därefter godkänt avtalen.

- Trafikverket redovisade samma avtal dubbelt vilket innebar för högt redovisade utestående åtaganden med cirka 700 miljoner kronor.

Vi utförde vår granskning innan Trafikverkets styrelse hade fattat beslut om årsredovisningen. Trafikverket kunde därför rätta felen och vi bedömer att bemyndiganderedovisningen i årsredovisningen därmed i allt väsentligt är rättvisande.

Rättad redovisningsprincip av bemyndiganden avseende storstadsöverenskommelserna

Under höstens tidigarelagda granskning, granskade vi de utestående åtaganden som avser storstadsöverenskommelserna. Granskningen visade att Trafikverket i årsredovisningen 2018 hade tillämpat en felaktig redovisningsprincip och att myndigheten endast redovisat utestående åtaganden för ingående delprojekt inom respektive storstadsavtal som beräknades starta under de kommande två åren. Om Trafikverket hade redovisat utestående åtaganden för hela statens åtaganden skulle utestående åtaganden i årsredovisningen 2018 ha varit 17 800 miljoner kronor högre.

I årsredovisningen 2019 har Trafikverket ändrat redovisningsprincip och redovisar bemyndiganden för hela statens åtaganden. I bemyndiganderedovisningen i årsredovisningen 2019 har Trafikverket inte räknat om de från 2018 ingående åtagandena, men i text i anslutning till bemyndiganderedovisningen har Trafikverket redogjort för ekonomiska konsekvenser av den tidigare felaktiga redovisningsprincipen. Vi bedömer att tillämpad redovisningsprincip i årsredovisningen 2019 är rättvisande.

Olika redovisningsprinciper för indexjustering

Vid granskningen har vi även uppmärksammat att Trafikverket tillämpar olika redovisningsprinciper för hur villkor om indexjustering för inflation hanteras. I vissa fall har Trafikverket

- inte alls beaktat index
- gjort en indexuppräknning fram till balansdagen (2019-12-31)
- gjort en indexuppräknning fram till avtalets sluttidpunkt.

I större avtal med långa löptider får de olika redovisningsprinciperna stora beloppsmässiga konsekvenser.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar Trafikverket att stärka rutinerna för hantering av bemyndiganden genom att

- säkerställa att befintliga riktlinjer och rutinbeskrivningar ger ett tillräckligt stöd vid upprättande av bemyndiganderedovisningen
- utöka kvalitetssäkringen i samband med upprättande av årsredovisningen.

Ansvarig revisor Stefan Andersson har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Henrik Normark har varit föredragande.

Stefan Andersson

Henrik Normark

Kopia för kännedom:

Regeringen

Infrastrukturdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen